

LPS 20 gadi

Dr.oec. Māris Pūķis,
LPS vecākais padomnieks
maris@lps.lv, +37129197602

Dibināšana pirms 20 gadiem:

- Latvijas Tautas frontes 3.kongress 1991.gada oktobrī – programma, kurā paredzēts attīstīt pašvaldību sistēmu saskaņā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartu
- Dibināšanas kongress 1991.gada 14.-15.decembrī, Lielupē, Zinību namā
- 169 delegāti

Pirmā rezolūcija – 14.12.1991 pulksten 13.30:

“Par Latvijas Pašvaldību savienības dibināšanu”

Kongresa dalībnieki izvirza divus iemeslus
dibināšanai:

- Satversmes 1.panta garants ir patstāvīgas un
finansiāli stabilas pašvaldības
- Kopējās intereses var paust un aizstāvēt
brīvprātīga savienība

Principiālie lēmumi sākotnējos statūtos:

- Biedri – pašvaldības kā juridiskās personas
- Dalība – brīvprātīga

Biedri – var būt citu asociāciju dalībnieki

- Priekšsēdētājs – no pašvaldības politiķiem
- Vienotība, kas balstās uz dažādo viedokļu respektēšanu
- Finansiālais pamats biedru naudas, par kurām lemj kongress

Trīs galvenās funkcijas

LPS sūtību kopš dibināšanas kongresa statūtu pieņemšanas nosaka funkcijas:

- Veidot kopēju pašvaldību politiku un pārstāvēt to kopējās pašvaldību interesēs
- Palīdzēt pašvaldībām un sniegt tām pakalpojumus (apmācība, konsultācijas, informēšana)
- Aizstāvēt pašvaldību kopējās intereses un pašvaldību demokrātiju

LPS administratīvās spējas veidošana

Sākums:

- 2 darbinieces (Olga Kokāne un Signe Jurševica) vienā istabiņā LTF mītnē Vecpilsētas ielā + brīvprātīgs pašvaldību politiķu darbs

Turpinājums:

- Pakāpeniska administrācijas un tehniskā pamata veidošana balstoties galvenokārt uz biedru naudām
- Dānijas Vietējo pašvaldību asociācijas padomi PHARE ietvaros (Holgers Pindts)

- Sākotnējā forma – LPS vadītājs politiķis, kas vada pašvaldību, administrāciju vada izpilddirektors (Lidija Škoļnija) un pakāpeniski tiek pieņemti padomnieki un konsultanti
- Esošā forma – LPS vadītājs ir tagadējais vai bijušais politiķis, kuru politiski ievēl kongress. Viņš arī vada administrāciju.

- Politiskā sistēma:
 - Kongress, Dome, Valde, Komitejas, Darba grupas
- Pašvaldību mācību centrs
- Žurnāls “Logs”
- Lobēšanas sistēma
 - Sarunu sistēma, Ikgadējais protokols, Lobēšana Saeimā un ministrijās
- Iknedēļas informatīvais ziņojums
- Pašvaldību konsultāciju centrs

Salīdzinājums ar citu valstu asociāciju administrācijām

- Viena no mazākajām, salīdzinot ar veco ES dalībvalstu asociācijām
- Samērība ar Lietuvas, Igaunijas un Austrijas pilsētu savienības asociācijām
- Pienākumu apjoms liels
- Atpazīstamība valstī - augstākā

Kopējās politikas veidošana

Salīdzinot ar citu valstu asociācijām:

- Viena no attīstītākajām savstarpējo konsultāciju sistēmām, iesaistot pašvaldību politiķus un darbiniekus
- Daudzveidīgas attiecības ar citām Latvijā veidotām asociācijām un ar strukturām organizācijas iekšienē
- Savas “Pašvaldību attīstības vadlīnijas”

Iekšējais atbalsts:

- Lēmumi tiek pieņemti galvenokārt panākot vienprātību

Kopējo interešu aizstāvība

Salīdzinot ar citu valstu asociācijām:

- Latvijā – attīstītākā formālā sarunu sistēma
- Dānijā – attīstītākā neformālā sarunu sistēma
- Latvijas priekšrocība – vienas asociācijas esamība kopējo interešu paušanai

Iekšējā apmierinātība:

- Viduvēja. Katru gadu sarunas ar valdību ir smagas, pašvaldību daļai kopbudžetā ir tendence samazināties

Pašvaldību demokrātijas aizstāvība

Salīdzinot ar citu valstu asociācijām:

- LPS darba apjoms ir viens no augstākajiem
- Centrālās valdības un politisko partiju izpratne un vēlme attīstīt demokrātiju ir zema
- Izdodas saglabāt finansu un administratīvo decentralizāciju augšējās trešdaļas līmenī starp 27 ES dalībvalstīm

Palīdzība pašvaldībām

Salīdzinot ar citām asociācijām:

- LPS spēj mazāk, nekā lielās ziemeļvalstu asociācijas
- Salīdzinot ar LPS resursiem efektivitāte ir viena no augstākajām

Sasniegtais palīdzības līmenis:

- Mācību centrs
- Ikdienas bezmaksas konsultācijas
- Maksas palīdzība ar PKC starpniecību
- Lobēšanas iespējas ar komiteju atbalstu
- Informatīvie pakalpojumi (“Logs”, www.lps.lv, iknedēļas informācija)
- Iesaistīšana mācību, pieredzes un sadarbības pasākumos

Salīdzinājums: Kopējo interešu lobēšana

- Sarunu sistēma – pilnīgākais formālais regulējums Eiropā
- Atpazīstamība – viena no augstākajām Eiropā
- Aptver likumdevējus (Saeima, MK) un ieviesējus (Pašvaldību aizņēmumu un garantiju padome, regulāras konsultācijas)

LPS attīstības virzieni

Ir virkne nepadarītu darbu. Dažiem nav pieticis 20 gadu, lai iesākto panāktu. Dažus darbus esam uzsākuši pēdējos gados. Katrs no šiem darbiem varētu būtiski uzlabot pašvaldību demokrātiju, bet netieši – arī valsts ekonomisko situāciju.

LPS tiesības iesniegt prasību Satversmes tiesā

- Atsevišķai pašvaldībai konflikts ar valdību nav vēlams
- Vispārīga rakstura jautājumi ir vairāk LPS, nekā atsevišķas pašvaldības kompetencē
- Fiziskai personai ir iespēja atsaukties uz cilvēktiesību pārkāpumu
- Pašvaldību asociācijai dabiski vajadzētu aizstāvēt komūnas (teritoriālās kopienas) tiesības, pamatojoties uz Eiropas vietējo pašvaldību hartu

Likumdošanas iniciatīvas tiesības

- Pozitīva pieredze no 1990-1993.gadam, kad atsevišķai pašvaldībai šādas tiesības bija
- Ir iespēja iesniegt atrodot sabiedroto, šādos gadījumos LPS autorība nav noslēpums
- Organizācijai, kas pārstāv tikai publisko tiesību juridiskās personas šādas tiesības būtu loģiskas

Attīstīt sadarbību ar uzņēmējiem, arodbiedrībām un zinātniekiem

- Ir vairāku gadu pozitīva pieredze
- Ir pierādījies, ka sadarbojoties var paveikt lielākus darbus, piemēram Satversmes 81.panta atcelšana
- Ir iespējams turpmāk vēl pilnvērtīgāk īstenot šādu sadarbību

Iecere sasniegt augstāku palīdzības līmeni

- Avots – Norvēģu instruments
- Princips – brīvprātīga iesaistīšanās veikspējas uzlabošanā
- Sastāvdaļas – datu bāze un sadarbības tīkls
- Līdzekļi – radot iespēju izmērīt vietējās politikas rezultātus un attīstot savstarpējās konsultācijas pieredzes apmaiņai

LPS sistēmiskā rakstura iniciatīvas - I:

- Reģionālo pašvaldību izveidošana tādā formā, kas būtu gan iedzīvotāju, gan uzņēmēju, gan vietējo pašvaldību, gan valsts interesēs
- Valsts investīciju principa maiņa, nodrošinot katrai pašvaldībai ar pašas izvēlētiem pasākumiem piedalīties valsts mērķu sasniegšanā

LPS sistēmiskā rakstura iniciatīvas II

- Atjaunot motivāciju valsts pārvaldē un pašvaldībās, kas tika pazaudēta krīzes laikā
- Nodibināt plānošanas, budžeta un politiskās atbildības vienotību nosakot 5 gadu ciklu vēlēšanām, vidēja termiņa plānošanai un budžetam

LPS sistēmiskā rakstura iniciatīvas III

- Samazināt likumu un noteikumu slogu, atvieglojot dzīvi iedzīvotājiem un radot pamatu reālai birokrātijas samazināšanai
- Panākt uz vietu orientētu pieeju ES budžeta plānošanā un izpildē
- Vienkāršot publiskā iepirkuma procedūras

LPS vērtējums

- **Biedrībā – galvenais ir biedru viedoklis**
 - Palikšana LPS sastāvā
 - Atbalsts LPS iniciatīvām
 - Spēja panākt valdības piekāpšanos
- **Eiropā un pasaulē – salīdzinot ar līdzīgu organizāciju sasniegumiem**
 - Viena no efektīvākajām pasaulē, taču sākotnējie mērķi vēl ir tālu no sasniegtā

Kādi būs nākamie 20?

